

HUWELIJKSETHIEK

Pastor en huwelijksethiek

Dit nummer van *Handelingen* belicht in een artikelencluster het thema ‘huwelijksethiek’. Op verlegenheden en dilemma’s waarvoor pastores en gemeenten zich gesteld zien, wordt gereflecteerd en zes voorbeelden vormen zo een ‘spiegel voor ons allen’.

Hoe relevant is de kerk? Afgaande op de publieke opinie lijken veel mensen daar geen hoge dunk van te hebben. In het maatschappelijke debat is de stem van de kerken nauwelijks hoorbaar. En zelfs binnen de kerken worden vraagtekens geplaatst bij de relevantie van geloofscommunicatie voor de leefwereld van de gelovigen. Zo deed recent onderzoek naar de relevantie van preken in de protestantse eredienst veel stof opwaaien (*Trouw*, 18 september 2012). Een ander recent onderzoek wees uit dat jongeren met een kerkelijke achtergrond het aanbod van de kerk als niet relevant ervaren voor hun leven (*ND*, 28 september 2011).

Er zijn echter ook segmenten van de samenleving waarin de kerk hoogst relevant is; waar binnen het kader van de geloofsgemeenschap leiding en inspiratie wordt gezocht voor een leven in navolging

van Christus; waar die leiding en inspiratie wordt gezocht voor alle aspecten van dat leven. Daarover laat dit nummer van *Handelingen* enig licht schijnen, aan de hand van het thema ‘huwelijksethiek’.

‘Werkwijzen als spiegel’

Dit thema wordt eerst uitgewerkt in een drietal pastorale casussen, waarop vervolgens door derden wordt gereageerd en gereflecteerd. De drie casussen behandelen ogenschijnlijk nogal verschillende situaties. In het eerste geval gaat het om een acute en diep in het gemeenteleven ingrijpende relatiecrisis. De tweede casus betreft de mogelijkheid van een nieuw begin na een echtscheiding. De laatste beschrijving gaat over het begin van een huwelijksrelatie. Wat ze gemeen hebben, is dat het bij alle drie gaat om *pastorale* casuïstiek die zich afspeelt in protestantse kringen, waar de kerk als

HUWELIJKSETHIEK

gemeenschap van gelovigen die het Woord van God zoeken te betrekken op het dagelijks leven – ook (of juist) in crisissituaties, heel serieus wordt genomen. Deze gelovigen gaan voor leiding daarin te rade bij de pastor, de geestelijke leider van de gemeente. Op zijn beurt weet die met dergelijke situaties en vragen overigens niet altijd goed raad, en kan zelf wel weer wat leiding en inspiratie gebruiken. Hopelijk is dat, niet alleen voor de betrokken pastores, te vinden in de combinatie van casuïstiek en reflectie over huwelijksethiek.

Een tweede uitwerking van het thema ‘huwelijksethiek’ is te vinden in de bijdrage van Theo Witkamp over het huwelijk in de protestantse preek. Ook bij hem vinden we drie voorbeelden, ditmaal drie preken, waarin vragen omtrent huwelijk, relatie en seksualiteit worden geadresseerd. Ook in die preken treffen we, net als in de pastorale casuïstiek, verlegenheden en dilemma’s. Kennelijk is het, zelfs in contexten waarin het spreken van de kerk (nog) als relevant wordt ervaren, niet eenvoudig om tot zo’n spreken te komen, zeker niet in ethische vraagstukken.

Zo vormen de zes voorbeelden tezamen, in Witkamps woorden, een ‘spiegel voor de werkwijzen van ons allen’. Want weliswaar vormen ze, vanwege hun gedeelde protestantse achtergrond, geen dwarsdoorsnede en representatie van (de mogelijkheden van) de kerk tot relevant spreken – bijvoorbeeld met betrekking tot huwelijk, relaties en seksualiteit –, in hun pogen tot relevant spreken vormen ze in zekere zin wel een corpus waartoe de lezer zich kan verhouden teneinde de eigen positie te bepalen.

ELLE RIVA ^{EN} ISABELLE HUPPERT
OUR

Presentie en pastorale supervisie

Naast dit thematische cluster biedt dit nummer van *Handelingen* nog het een en ander. Zo treft de lezer een bijdrage aan van de hand van Henk de Roest, waarin het spreken over de katholiciteit van de kerk door de praktisch theologen Ted van Gennep en Hans van der Werf wordt geanalyseerd. In deze bijdrage draait het overigens om de maatschappelijke relevantie van de kerk: zowel Van Gennep als Van der Werf beschouwen de kerk, de geloofsgemeenschap, als een contrastgemeenschap die in haar inclusiviteit en katholiciteit niet alleen contrasteert maar juist ook relevant is voor de samenleving, omdat het de plaats is waar mensen worden toegerust tot een andere mogelijkheid van leven.

Het eerste van de twee trendberichten in dit nummer cirkelt rond de vraag naar de institutionele relevantie van de kerk. Sake Stoppels bespreekt een waaier aan berichten over stedelijke missionaire gemeenteopbouw-activiteiten in Nederland en Engeland. De besproken initiatieven zijn zeer diverse pogingen tot kerkelijke presentie in contexten waarin die presentie al lang niet meer vanzelfsprekend is. Maar in alle diversiteit laten de verschillende praktijkberichten een grote mate van overeenkomst zien in de creativiteit, de durf om ongebaande wegen te gaan, en het gedeelde besef van de missionaire noodzaak van een heldere identiteit.

^ 'Sur-la-dune', Tobeën, Museum Flehite, Amersfoort

< Affiche film 'L'amour', Michael Haneke

In het tweede trendbericht bespreekt Wim Smeets een reeks van publicaties over pastorale supervisie in Nederland en Vlaanderen. Centrale vraag voor Smeets is die naar de eigen positie van pastorale supervisie, nu door een aantal recente ontwikkelingen steeds vaker wordt betwijfeld of pastorale supervisie nog wel als specifieke vorm van supervisie onderscheiden kan en dient te worden. <

*Henk (prof.dr. H.P.) de Roest is hoogleraar Praktische Theologie aan de Protestantse Theologische Universiteit, vestiging Groningen.
hpderoest@pthu.nl*

*Henk (dr. H.M.) van den Bosch is docent Nascholing en Beroepsvorming aan de Protestantse Theologische Universiteit, vestiging Groningen.
hmvandenbosch@pthu.nl*